

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf> [in Ukrainian].

15. Typova osvitnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Savchenko O. Ya. (3-4 klas). Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12.08.2022 №743-22 [A typical educational program developed under the leadership of O. Ya. Savchenko (grades 3-4). Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated August 12, 2022 #743-22]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf> [in Ukrainian].

16. Typova osvitnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Shyiana R. B. 1-2 klas. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12.08.2022 №743-22. [A typical educational program developed under the leadership of Shyian R. B. 1-2 grade. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated August 12, 2022 No. 743-22]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Shyian.pdf> [in Ukrainian].

17. Typova osvitnia prohrama, rozroblena pid kerivnytstvom Shyiana R. B. 3-4 klas. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 12.08.2022 №743-22. [A typical educational program developed under the leadership of Shyian R. B. 3-4 grade. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated August 12, 2022 No. 743-22]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Shyian.pdf> [in Ukrainian].

18. Tomashevska I. P. (2022). Suchasni multymediini tekhnolohii v osvitnomu protsesi vyshchoi shkoly [Modern multimedia technologies in the educational process of a higher school]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedagogichni nauky – Scientific notes. Series. Pedagogical Sciences*, 207, 323–327. [in Ukrainian].

19. Yaremovych, M. A., Partyka, S. Ya. (2023). Shliakhy formuvannia hromadianskoi kompetentnosti v uchniv pochatkovykh klasiv NUSH [Ways of forming civic competence in elementary school students of the National Academy of Sciences]. *The 12 - th International scientific and practical conference «Modern research in world science» (February 26-28)*. Lviv, Ukraine, 582–587. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 25.03.2024 р.

УДК 373.5.016.2

DOI: 10.31376/2410-0897-2024-1-54-229-235

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ

Барко Михайло Юрійович

аспірант кафедри педагогіки і психології початкової освіти

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: barkomihajlo@gmail.com

ORCID ID: 0009-0001-9385-3760

Досліджено інноваційні підходи до формування культурної компетентності молодших школярів у контексті музичної освіти. У статті проаналізовано теоретичні засади та практичні аспекти формування культурної компетентності учнів, урахувавши їхні індивідуальні особливості та застосування сучасних підходів до навчання музики. Особлива увага приділяється ролі інтерактивного навчання, використанню технологій у музичній освіті, а також інтеграції музичної освіти з іншими галузями мистецтва та гуманітарних наук. На основі аналізу останніх досліджень та публікацій, а також досвіду впровадження інноваційних програм у шкільну практику надаються рекомендації для вчителів музичного мистецтва щодо застосування інноваційних підходів у навчальному процесі. Вказано на перспективи подальших досліджень у цьому напрямі та важливість розвитку музичної освіти як складової культурного виховання молодого покоління.

Ключові слова: культурна компетентність, молодші школярі, музична освіта, інноваційні підходи, інтерактивне навчання, інтеграція мистецтва.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство вимагає від освіти не лише передачі знань, а й формування всебічно розвинутих особистостей. Зростає роль музичної освіти у формуванні культурної свідомості та толерантності у суспільстві. Такі процеси зорієнтовують національні освітні системи на «відкрите і гнучке навчання» [1, с. 219]. Від педагогів частіше вимагається пошук нових, більш ефективних способів навчання, спрямованих на формування цінностей та навичок, необхідних для культурного спілкування. Швидкий технологічний прогрес вимагає постійного оновлення та впровадження сучасних засобів та методів навчання. Застосування інноваційних технологій у музичній освіті може зробити процес навчання більш захоплюючим та ефективним для молодших школярів. В умовах глобалізації та міжкультурної взаємодії важливо, щоб учні володіли не лише музичними навичками, а й були здатні адаптуватися до різноманітних культурних контекстів, розуміли та поважали культурні особливості інших народів та спільнот. Тому формування культурної компетентності в музичній освіті стає важливим фактором, що сприяє розвитку гармонійної та відкритої для різноманітності особистості.

Крім того, у світлі сучасних викликів, таких як криза ідентичності та загроза культурному розмаїттю, музична освіта має великий потенціал у формуванні стійкого культурного фундаменту у молодших школярів. Інноваційні підходи дозволяють збагатити навчальний процес, враховуючи різноманітність культурних

традицій та сприяючи виробленню в учнів відповідального та толерантного ставлення до культурного спадку.

Формування культурної свідомості та толерантності стає не менш важливим завданням, ніж передача конкретних знань. У зв'язку із цим музична освіта як один із засобів формування цієї компетентності потребує нових підходів та інноваційних методик, які забезпечать ефективний вплив на особистісний розвиток учнів. Музична освіта як ключовий компонент загальної освіти не лише розвиває музичні навички, а й сприяє формуванню культурної компетентності учнів. Однак традиційні методи музичної освіти можуть бути обмежені та неефективні у контексті сучасних вимог до освіти. Саме тому важливо досліджувати та впроваджувати інноваційні підходи, які допоможуть покращити процес формування культурної компетентності учнів. Розроблення та застосування новаторських методик у музичній освіті може зробити процес навчання більш захоплюючим, ефективним та збагаченим.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Останні дослідження в цій області показують зростаючий інтерес до ролі музичної освіти в формуванні культурної компетентності учнів. Багато досліджень підкреслюють важливість інтеграції музичної освіти з іншими аспектами навчання, такими як мова, література, історія, що сприяє більш глибокому та комплексному засвоєнню матеріалу та розвитку культурної свідомості учнів. Формування особистості з високим рівнем культури – тема, ґрунтовно досліджена українськими науковцями (І. Бех, В. Бутенко, О. Жорнова, І. Зязюн, Н. Миропольська, О. Олексюк, О. Рудницька, О. Савченко, О. Сухомлинська, О. Хижна, О. Щолокова та ін.). Найбільш вагомі дослідження стосуються формування окремих компонентів музикальності і творчих якостей школяра у музичній діяльності (В. Верховинець, Н. Ветлугіна, Ж. Далькроз, І. Зязюн, З. Кодай, С. Науменко, К. Орф, Б. Яворський та ін.). Публікації в цій сфері також акцентують на важливості професійної підготовки вчителів музики, які відіграють ключову роль у формуванні культурної компетентності учнів. Інноваційні методики потребують від педагогів глибокого розуміння особливостей культурного спадку та методів його передачі.

Формулювання мети статті. Мета статті полягає в розгляді та аналізі інноваційних підходів до формування культурної компетентності молодших школярів у музичній освіті. Шляхом вивчення останніх наукових досліджень, аналізу публікацій та практичного досвіду вчителів музики визначити ключові аспекти та ефективні методики, які сприяють успішному формуванню культурної компетентності учнів на уроках музичного мистецтва. Крім того, метою статті є виявлення важливості інтеграції музичної освіти з іншими аспектами навчання, а також підкреслення ролі вчителів музики у цьому процесі. Висвітлити, як новаторські методи та підходи можуть допомогти зробити процес музичної освіти більш ефективним, цікавим та доступним для учнів різних культурних та соціальних середовищ. Загальна мета статті полягає в сприянні подальшому розвитку методів навчання музики, які враховують потреби сучасного суспільства та сприяють розвитку культурної компетентності учнів, що є важливою складовою повноцінної освіти в сучасному світі.

Виклад основного матеріалу. Культурна компетентність – це набір знань, умінь, цінностей та навичок, що дозволяють особі ефективно взаємодіяти з представниками різних культур, розуміти та поважати їхні традиції, сприймати й оцінювати різноманітність культурних виявів. Культурно компетентна особистість виявляє здатність адаптуватися до різноманітних культурних середовищ, володіє глибоким розумінням власної культури та вміє конструктивно співпрацювати з представниками інших культур. Культурна компетентність необхідна вдома, на вулиці, у навчальних виховних закладах, у професійній сфері та громадській діяльності.

Культурна (загальнокультурна) компетентність – визначається як здатність дитини аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контекстах сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності [2; 3].

У музичній освіті культурна компетентність набуває особливого значення, оскільки музика є важливим елементом культурного спадку кожного народу. Вивчення музики дозволяє учням не лише оволодіти музичними навичками, а й зануритися у світ різноманітних культурних традицій, сприяючи розвитку їхньої культурної компетентності. Роль музичної освіти у формуванні культурної компетентності полягає в тому, що вона допомагає учням розуміти та оцінювати музичні традиції різних народів, відкриває перед ними багатошаровий світ музичної культури. Шляхом вивчення музики учні вчаться сприймати й аналізувати різноманітність музичних жанрів, стилів та форм, розуміти їх історичні та культурні контексти.

Крім того, музична освіта надає можливість учням самостійно творити музику, виражати свої емоції та ідеї через музичні композиції. Цей процес сприяє розвитку креативності, вираженню особистісних переконань та ідентичності учнів. Цей процес навчання в музичній освіті також сприяє розвитку міжкультурного розуміння та взаємоповаги. Учні, зустрічаючи музику різних культур, навчаються розуміти та цінувати різноманітність музичних виразів і виконавських традицій. Це сприяє підвищенню толерантності, відкритості та бажанню співпраці з представниками інших культур. Також, музична освіта може стати могутнім інструментом для збереження та популяризації культурної спадщини. Шляхом вивчення та виконання музики традиційного народу учні не лише знайомляться з його культурою, а й сприяють збереженню та передачі цієї спадщини майбутнім поколінням.

Таким чином, культурна компетентність у музичній освіті є важливою складовою у розвитку учнів як глобальних громадян, здатних жити та працювати в різноманітних культурних середовищах, а також у підтримці та збереженні культурної спадщини. Доцільною є розробка таких педагогічних технологій, які б дали змогу формувати творчу особистість, здатну до самоосвіти і саморозвитку, вміння використовувати набуті знання для творчого розв'язання проблем [4, с.120].

У сучасній педагогічній практиці існують різноманітні підходи до формування культурної компетентності учнів на уроках музичного мистецтва, які враховують потреби сучасного суспільства та психологічні особливості дітей. Огляд цих підходів допоможе зрозуміти, як музична освіта може ефективно сприяти розвитку культурної компетентності учнів. Один із сучасних підходів – це інтеграція музичної освіти з іншими предметами та дисциплінами. Цей підхід дозволяє створити більш глибоке та комплексне розуміння культурних аспектів шляхом співпраці музичних вчителів з учителями інших предметів. Наприклад, вивчення музики в контексті літератури чи історії може допомогти учням краще зрозуміти культурні традиції та контекст, у якому виникла конкретна музикальна творчість.

Українська дослідниця Н. Данько розробила методику інтегрованого навчання музики молодших школярів. Вона висловлює таку думку: «Початкова освіта, яка є першим етапом базової освіти, має сприяти розвитку творчого потенціалу особистості через різноманітні мистецькі засоби, а також забезпечувати здобуття спеціалізованих знань та навичок відповідно до європейських стандартів, з урахуванням національних етновиховних традицій» [5, с. 1].

Ще одним важливим підходом є активні методи навчання у музичній освіті, які стимулюють учнів до самостійності та творчості. Застосування ігрових форм, проектної діяльності, спільного музичного творчості та імпровізації дозволяє учням не лише засвоювати музичні навички, а й розвивати культурну чутливість, відчуття естетики та творчий підхід до вивчення музики. Крім того, важливим аспектом є використання технологій у музичній освіті. Використання аудіо та відеоматеріалів, комп'ютерних програм для створення музики, онлайн ресурсів та веб-платформ для музичного навчання може значно розширити можливості учнів у пізнанні різноманітних музичних культур та творчого виразу. Серед сучасних підходів варто відзначити метод «рефлексивного музичного навчання». Цей підхід передбачає активне включення учнів у процес самоаналізу та саморефлексії під час вивчення музики. Учні мають можливість обговорювати та аналізувати свої власні музичні переживання, реакції та емоції, що сприяє глибокому розумінню музичних творів та розвитку культурної чутливості.

До сучасних підходів також варто віднести методику «культурного діалогу». Цей підхід базується на взаємодії різних культур через музику. Учні мають можливість досліджувати та співпрацювати з музикантами та музичними групами із різних культурних середовищ, обмінюючись музичними досвідом та враженнями. Це сприяє не лише збагаченню музичного досвіду учнів, а й розвитку толерантності та взаємоповаги між представниками різних культур.

Загалом, сучасні підходи до формування культурної компетентності у контексті музичного мистецтва спрямовані на створення стимулюючого та розвивального середовища для учнів, що дозволяє їм не лише отримати музичні навички, а й розширити свій культурний горизонт, розвинути творчий потенціал та навчитися ефективно співпрацювати з представниками інших культур.

Урахування індивідуальних особливостей кожного учня є ключовим аспектом в процесі навчання музики. Адаптація підходів до навчання до потреб та можливостей кожного учня сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу та розвитку їхніх музичних здібностей. Це включає в себе застосування різних методів оцінювання, що враховують індивідуальні особливості учнів, надання індивідуальних консультацій та підтримки, а також створення сприятливого середовища для розвитку та виявлення творчих здібностей кожного учня. Це також означає врахування різних темпів навчання, стилів вивчення та рівня здібностей кожного учня. Деякі учні можуть краще реагувати на візуальні методи навчання, такі як відеоуроки або ілюстровані матеріали, тоді як інші можуть найбільш ефективно засвоювати матеріал через аудіальні методи, наприклад, слухаючи музику та аудіозаписи. Тому вчителі музичного мистецтва повинні мати можливість адаптувати свої методи навчання, щоб вони відповідали потребам кожного конкретного учня. Підтримка учнів у розвитку їхніх музичних здібностей також може включати надання додаткових ресурсів та можливостей для самостійного вивчення музики. Наприклад, використання онлайн курсів, додаткових нотних матеріалів або музичних ігор може допомогти учням розвивати свої навички та поглиблювати своє розуміння музики вдома. Такий індивідуальний підхід до навчання музики сприяє розвитку самостійності та мотивації учнів, що важливо для їхнього успіху у вивченні цього мистецтва.

В сучасному світі технології відіграють важливу роль у музичній освіті, допомагаючи підвищити рівень культурної компетентності учнів. Використання різноманітних технологічних інструментів та ресурсів дозволяє створити стимулююче та інтерактивне навчальне середовище, яке сприяє кращому розумінню та оцінці музичної культури.

Один із ключових аспектів використання технологій у музичній освіті – це доступ до мультимедійних засобів навчання. Інтерактивні програми, відеоуроки, аудіо та відеоматеріали дозволяють

учням більш глибоко поглибитися у музичний матеріал, досліджувати різноманітні музичні жанри та стилі, а також вивчати музичні традиції різних культур. Крім того, інтерактивні музичні додатки та програми для смартфонів та планшетів дозволяють учням експериментувати зі звуком, створювати власну музику та відчувати себе як справжні професійні музиканти. Додатково, використання віртуальних інструментів та програмного забезпечення для створення музики надає учням можливість досліджувати різні музичні стилі та жанри, експериментувати зі звуком та ритмом, а також створювати власні композиції. Цей процес стимулює креативність та самовираження учнів, а також допомагає їм краще розуміти процес створення музики. Це стимулює творчий підхід до вивчення музики та розвиває учнівську креативність. Використання відеоконференційних технологій та онлайн платформ для музичного навчання дозволяє здійснювати віртуальний культурний обмін між учнями з різних країн та культурних середовищ. Учні можуть спілкуватися з представниками інших культур, вивчати їхні музичні традиції та виконавські техніки, що сприяє розвитку міжкультурного розуміння та толерантності.

Технології в музичній освіті сприяють індивідуалізації навчання, оскільки кожен учень може працювати у власному темпі і на рівні, що відповідає його потребам і можливостям. Інтерактивні програми та онлайн-ресурси можуть пропонувати індивідуальні завдання та матеріали для вивчення, а також забезпечувати зворотний зв'язок та коригування учбового процесу відповідно до потреб конкретного учня. Технології дозволяють розширити можливості оцінювання та відстеження прогресу учнів у навчанні музики. Електронні платформи можуть забезпечити можливість зберігання та аналізу даних про виконання завдань, тестування та оцінювання знань, що дозволяє вчителям отримувати об'єктивну інформацію про успішність учнів у вивченні музики.

Інтерактивне навчання та групові проєкти в музичній освіті відіграють важливу роль у формуванні культурної компетентності учнів. Вони створюють сприятливі умови для активного взаємодії учнів різних культурних та соціальних середовищ, що сприяє розвитку комунікативних навичок, толерантності та взаєморозуміння.

Інтерактивне навчання у музичній освіті включає спільне виконання музики, обговорення музичних творів та ідей, а також спільні творчі проєкти. Цей підхід дозволяє учням активно залучатися до навчального процесу та взаємодіяти з однолітками та вчителями, що сприяє їхньому загальному розвитку та формуванню культурної чутливості. Групові проєкти дають учням можливість працювати разом, обмінюватися ідеями та досвідом, вирішувати проблеми та досягати спільних цілей. Це розвиває навички співпраці, толерантності та взаєморозуміння, що є важливими складовими культурної компетентності. Такий підхід також сприяє поглибленню знань про музичну культуру та традиції різних народів, оскільки учні мають можливість вивчати та виконувати музику з різних культурних контекстів у спільних проєктах. Ці методи також сприяють розширенню світогляду учнів та їхнього розуміння музичної культури різних народів і традицій. Учні, працюючи разом у групі над музичними проєктами, мають можливість вивчати різноманітні музичні жанри, стилі та історичні періоди, розкриваючи перед ними багатогранність музичного світу. Під час інтерактивних занять та групових проєктів, учні можуть обговорювати та аналізувати музичні твори, виражати свої думки та інтерпретації, а також ділитися своїми власними музичними враженнями та досвідом. Це сприяє розвитку аналітичних та критичних мисленнєвих навичок, а також розширює кругозір учнів щодо музичної культури.

Інтеграція музичної освіти з іншими галузями мистецтва та гуманітарних наук важлива для розвитку культурної компетентності молодших школярів. У сучасній педагогічній науці інтегроване навчання ґрунтується на комплексному підході [6, с.18]. Починаючи з раннього віку, діти виявляють інтерес до музики, образотворчого мистецтва та інших форм мистецтва, і інтеграція цих аспектів у навчальний процес сприяє їхньому всебічному розвитку. Наприклад, уроки музики можуть бути поєднані з образотворчим мистецтвом, де діти малюють картини за музичними композиціями або створюють власні музичні інструменти зі знайдених матеріалів. Це не лише розвиває творчість та вираження учнів, але й допомагає їм краще розуміти музику через візуальний аспект. Інтеграція музичної освіти з гуманітарними науками, такими як література та історія, може відбуватися через вивчення музичних творів, пов'язаних з літературними творами чи історичними подіями. Наприклад, учні можуть вивчати народні мелодії або пісні, які відображають історію чи культурні особливості певного регіону.

Наприклад, уроки музики можуть включати ігрові та театралізовані елементи, де діти можуть імітувати звуки природи або рухи під музику, що сприяє їхньому емоційному відгуку та сприйняттю музики як виразу почуттів та емоцій. Інтеграція музичної освіти з образотворчим мистецтвом може включати спільні проєкти, де діти створюють музичні відеоролики або анімації до власних музичних творів, що розвиває їхню творчість та вміння виражати свої ідеї через різні мистецькі форми. Інтеграція музичної освіти з іншими галузями мистецтва та гуманітарних наук також сприяє розвитку критичного мислення учнів. Вони навчаються розуміти музику як складову культурного контексту та аналізувати її вплив на суспільство та індивідуальність. Такий підхід допомагає стимулювати дослідницький підхід до вивчення музики та розвиває критичне мислення у молодших школярів. Отже, інтеграція музичної освіти з

іншими галузями мистецтва та гуманітарних наук не лише розширює культурний досвід учнів, але й сприяє розвитку їхніх творчих, аналітичних та критичних навичок, що є важливими для їхнього загального розвитку та успіху у сучасному світі.

Упровадження інноваційних програм у формуванні культурної компетентності молодших школярів відіграє ключову роль у підвищенні ефективності освітнього процесу та забезпеченні більш глибокого та всебічного розвитку учнів. Декілька прикладів успішного впровадження інноваційних програм в шкільну практику може слугувати доказом ефективності такого підходу.

На першому етапі, важливо забезпечити належну підготовку вчителів до роботи за новими методиками. Наприклад, однією з інноваційних програм може бути використання інтерактивних технологій під час уроків музики. Вчителям слід отримати відповідну підготовку щодо використання цифрових ресурсів та інтерактивних інструментів для залучення учнів до активного навчання.

Далі, для успішного впровадження інноваційних програм необхідно створити сприятливе навчальне середовище. Це може включати організацію спеціальних робочих зон з доступом до необхідного обладнання та ресурсів для реалізації нових методик. Крім того, важливо залучити батьків до процесу, пояснити їм переваги інноваційних програм та отримати підтримку їхньої участі у навчальному процесі. Наступним кроком є систематичне відстеження та оцінка результатів впровадження інноваційних програм. Застосування методів збору даних, таких як тестування, анкетування та спостереження, дозволяє оцінити ефективність нових методик у формуванні культурної компетентності молодших школярів та внести необхідні корективи для поліпшення процесу навчання. Додатково, успішне впровадження інноваційних програм вимагає активної співпраці з адміністрацією школи та педагогічним колективом. Керівництво школи повинно підтримувати вчителів у їхній роботі з інноваційними методиками, надавати необхідні ресурси та створювати умови для професійного розвитку педагогічного персоналу. Крім того, важливо залучати учнів до процесу впровадження інноваційних програм, створюючи для них можливості для активної участі та самовираження. Зокрема, це може включати організацію творчих майстерень, проектних ділянок та інших форм діяльності, де учні зможуть виявити свої таланти та ідеї. Необхідно також надати підтримку вчителям у вирішенні можливих труднощів та викликів, які вони можуть зустріти під час впровадження нових методик. Це може бути здійснено через організацію регулярних тренінгів, семінарів та обміну досвідом між педагогами. Нарешті, важливо створити систему поширення та обміну успішними практиками впровадження інноваційних програм між різними школами та освітніми установами. Це допоможе збільшити доступ до ефективних методик та сприятиме подальшому розвитку освітньої системи в цілому. Отже, впровадження інноваційних програм у формуванні культурної компетентності молодших школярів вимагає комплексного підходу та активної участі всіх учасників навчального процесу. Забезпечення підтримки з боку адміністрації школи, активна участь учнів та професійний розвиток педагогічного колективу є ключовими складовими успішного впровадження інноваційних підходів у шкільній практиці.

Інноваційні підходи до навчання музики вимагають від вчителів музичного мистецтва постійного професійного самовдосконалення та готовності експериментувати з новими технологіями. Саме тому важливо активно залучатися до тренінгів та семінарів, які надають можливість ознайомитися з останніми тенденціями у сфері музичної освіти та засвоїти нові методи навчання. Це допомагає вчителям у підвищенні їхньої професійної компетентності та розвитку креативності у роботі з учнями. Будучи на передових рубежах музичної освіти, вчителі музики мають не лише застосовувати нові технології, але й стимулювати творчість учнів та залучати їх до активної творчої діяльності. Це може включати проведення музичних експериментів, імпровізацію, а також створення власних музичних композицій. Такий підхід сприяє розвитку творчих здібностей учнів та допомагає їм виявити себе у музичному світі.

Додатково, вчителям музичного мистецтва варто розвивати навички інтеграції музичної освіти з іншими предметами та галузями мистецтва. Співпраця з вчителями літератури, історії, образотворчого мистецтва тощо дозволяє створювати цікаві та змістовні інтердисциплінарні уроки, що розширюють розуміння музики та її ролі у світі. Такий підхід допомагає учням розглядати музику як не лише окремий предмет, але й як частину загального культурного контексту. Залучаючи батьків до навчального процесу та створюючи сприятливу атмосферу для навчання, вчителі музики сприяють створенню ефективного навчального середовища, де кожен учень може відчувати себе впевнено та комфортно. Такий підхід допомагає створити освітній процес, що сприяє не лише формуванню музичних навичок, але й розвитку культурної компетентності та творчих здібностей учнів.

Особливу увагу вчителі музичного мистецтва мають звертати на індивідуальні потреби кожного учня. Розуміння та врахування індивідуальних особливостей, інтересів та здібностей допомагає створити навчальні програми, які відповідають потребам кожного учня окремо. Застосування різноманітних методів та підходів, таких як індивідуальні та групові завдання, сприяє створенню адаптивного середовища для навчання. Важливо також бути відкритими до зворотного зв'язку та вдосконалення. Учителі музики повинні створювати умови для взаємодії з учнями та їх батьками, сприяти обміну думками та ідеями щодо поліпшення навчального процесу. Врахування думок та побажань учнів та їхніх батьків допомагає

створити більш ефективні та приємні умови для навчання. Нарешті, вчителям музичного мистецтва варто пам'ятати про важливість розвитку свого власного творчого потенціалу. Залучення до творчих проєктів, участь у музичних заходах та конкурсах допомагає вчителям не лише підтримувати своє захоплення музикою, але й надихає на нові ідеї та підходи до навчання.

При дослідженні досвіду впровадження інноваційних програм в шкільній практиці важливо звернути увагу на конкретні приклади успішних ініціатив, які були реалізовані в різних навчальних закладах. Один з таких прикладів може включати впровадження інтерактивних методик навчання на уроках музичного мистецтва, таких як використання віртуальних інструментів або програм для створення музики. Ці ініціативи можуть стимулювати зацікавленість учнів та сприяти їхньому активному залученню до навчального процесу. Крім того, важливим є аналіз результатів впровадження цих програм, який включає оцінку впливу інноваційних методик на академічні досягнення учнів, їхні музичні здібності та загальний інтерес до музики. Дослідження таких аспектів дозволяє зробити висновки про ефективність інноваційних програм та їхнє значення для розвитку музичної освіти в школах. Важливо врахувати думку вчителів та учнів щодо впроваджених програм. Опитування педагогічного та учнівського колективу може надати цінну інформацію щодо переваг та недоліків інноваційних підходів, а також запропонувати ідеї щодо подальшого вдосконалення навчального процесу. Таким чином, упровадження інноваційних підходів у навчання музики вимагає від вчителів музичного мистецтва гнучкості, креативності та постійного самовдосконалення. Урахування індивідуальних потреб учнів, відкритість до зворотного зв'язку та розвиток власного творчого потенціалу є ключовими складовими успішного впровадження інноваційних підходів у музичній освіті.

Висновки. У світлі вищезазначених досліджень та аналізу важливо підкреслити, що інноваційні підходи до формування культурної компетентності молодших школярів на уроках музичного мистецтва мають значний потенціал для поліпшення якості навчання та розвитку учнів. Використання сучасних технологій, інтерактивних методів навчання та співпраця з іншими галузями мистецтва та гуманітарних наук дозволяють створити стимулююче та змістовне середовище для розвитку культурної свідомості та музичних здібностей учнів. На підставі вищевикладеного, можна зробити висновок про необхідність подальшого впровадження інноваційних підходів у музичній освіті, а також про важливість постійного професійного розвитку вчителів музичного мистецтва. Це допоможе забезпечити ефективне формування культурної компетентності учнів та підготувати їх до успішного функціонування у сучасному суспільстві, де розуміння та цінування різноманітності культурних традицій та цінностей має вирішальне значення.

Додатково важливо підкреслити, що інноваційні підходи у музичній освіті не лише сприяють формуванню культурної компетентності учнів, але й стимулюють їх творчість, розвиток критичного мислення та соціальних навичок. Висвітлення цих аспектів в контексті статті підкреслює всебічний позитивний вплив інноваційних методик на навчальний процес. Визначення перспектив подальших досліджень у цьому напрямку включає розгляд ряду ключових аспектів, що є важливими для подальшого розвитку і вдосконалення музичної освіти та формування культурної компетентності у молодших школярів. Насамперед варто дослідити ефективність конкретних інноваційних методик та програм, які вже впроваджені в навчальних закладах. Це дозволить з'ясувати, які саме підходи найбільш ефективні та корисні для розвитку культурної компетентності учнів у контексті музичного мистецтва. Далі, слід дослідити можливості інтеграції музичної освіти з іншими галузями мистецтва та гуманітарних наук. Дослідження взаємозв'язків між музикою та іншими аспектами культури може сприяти більш глибокому розумінню й апробації комплексних підходів до музичної освіти. Крім того, важливо дослідити можливості використання новітніх технологій у музичній освіті. Аналіз інноваційних підходів до використання комп'ютерних програм, мобільних додатків та он-лайн ресурсів може розкрити потенціал цих технологій для поліпшення навчального процесу та підвищення культурної компетентності учнів. Також важливо розглянути можливості вдосконалення підходів до оцінювання культурної компетентності учнів у музичній освіті. Розробка нових методик та інструментів для оцінювання культурної грамотності може допомогти виявити її рівень та ефективність формування учнівських компетентностей у цьому напрямку.

Завершуючи, важливо зазначити, що інноваційні підходи у формуванні культурної компетентності молодших школярів на уроках музичного мистецтва є не лише важливим етапом у підготовці майбутніх громадян, але й ключовим чинником в розвитку особистості кожного учня. Тому наголошується на необхідності подальшого дослідження та впровадження інноваційних підходів у музичну освіту для досягнення максимальних позитивних результатів у формуванні культурної компетентності учнів.

Список використаної літератури

1. Ярова О. Тенденції розвитку початкової освіти в країнах Європейського Союзу (кінець XX – початок XXI ст.): монографія. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 434 с.
2. Бібік Н. М. Компетентісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи* / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., 2004. С. 47–49.

3. Крутенко О. В. Формування ключових компетентностей учнів загальноосвітнього навчального закладу відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів. *Загальнокультурна компетентність* : науково-методичний посібник. Черкаси : ЧОШОПП, 2014. 68 с.
4. Нестеренко Т. Формування культури особистості як шлях досягнення загальнокультурної компетентності молодшого школяра. *Наукові записки. Серія: педагогічні науки*. Вип. 93. С. 119–123.
5. Данько Н. П. Методика інтегрованого навчання музики молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2013. 21 с.
6. Нова українська школа: poradnik dla vchytelia / za zag. red. Н. М. Бібік. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

INNOVATIVE APPROACHES TO DEVELOPING CULTURAL COMPETENCE OF YOUNGER STUDENTS IN MUSIC EDUCATION

Barko Mykhailo

Postgraduate Student of the Department of Pedagogy and Psychology of Primary Education
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. The article delves into the exploration of innovative approaches to cultivating cultural competence among young schoolchildren within the realm of music education. It sets out to address the significance of nurturing cultural awareness and understanding through music instruction at an early stage of education.

Purpose. The primary aim of this research is to investigate the effectiveness of various innovative methodologies in fostering cultural competence among young students during music lessons. It seeks to identify the most impactful approaches that contribute to the development of cultural sensitivity and appreciation through musical education.

Methods. The study adopts a comprehensive review of literature and theoretical analysis to explore the theoretical foundations of cultural competence development in the context of music education. Drawing on existing research, this study synthesizes theoretical frameworks and pedagogical principles to propose innovative methods for enhancing cultural competence among young learners.

Results. The findings reveal that interactive learning techniques, integration of technology, and interdisciplinary approaches significantly enhance students' cultural competence in the context of music education. Students demonstrate increased awareness of diverse cultural expressions and a deeper appreciation for cultural diversity through active engagement with music.

Originality. This research contributes to the field by highlighting the novel strategies and pedagogical innovations that effectively promote cultural competence among young learners in music education. It emphasizes the importance of incorporating cultural elements into music curriculum to foster inclusive learning environments and promote intercultural understanding.

Conclusion. In conclusion, the study underscores the critical role of innovative teaching methods in shaping students' cultural awareness and competence in music education. It advocates for the continued exploration and implementation of creative approaches to enhance cultural learning experiences for young learners.

Key words. cultural competence, young schoolchildren, music education, innovative approaches, interactive learning, art integration.

References

1. Yarova, O. (2018). *Tendencii rozvytku pochatkovoi osvity v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu (kintsia XX - pochatku XXI st.): monohrafiia [Trends in the Development of Primary Education in European Union Countries (late 20th - early 21st centuries): monograph]*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury. [in Ukrainian].
2. Bibik, N.M. (2004). Kompetentisnyi pidkhd: refleksyvnyi analiz zastosuvannia [Competency approach: reflexive analysis of application]. *Kompetentisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektyvy: Biblioteka z osvitoi polityky - Competency approach in modern education: global experience and Ukrainian perspectives: Library of educational*, 47-49. [in Ukrainian].
3. Krutenko, O.V. (2014). Formuvannia kliuchovykh kompetentnostei uchniv zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu vidpovidno do vymoh novykh derzhavnykh osvithnikh standartiv [Formation of key competencies of students of general educational institutions in accordance with the requirements of new state educational standards]. *Zahalnokulturna kompetentnist: nauko-metodychnyi posibnyk - General cultural competence: scientific and methodological guide*. Cherkasy: CHOIPPP. [in Ukrainian].
4. Nesterenko, T. Formuvannia kultury osobystosti yak shliakh dosiahnennia zahalnokulturnoi kompetentnosti molodshoho shkoliara [Formation of personality culture as a way to achieve the general cultural competence of a young schoolchild]. *Naukovi zapysky. Serii: pedahohichni nauky - Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 119-123. [in Ukrainian].
5. Danko, N.P. (2013). Metodyka intehrovanoho navchannia muzyky molodshykh shkoliariv [Methodology of integrated music education for younger schoolchildren]. Kyiv. [in Ukrainian].
6. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian School: a guide for teachers]. (2017). Kyiv: TOV «Vydavnychyy dim Pleiady». [in Ukrainian].

Отримано редакцією 26.03.2024 р.